

2024-02-22
LI2023/00533 (delvis)
LI2023/03398 (delvis)
LI2024/00452

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet

Naturvårdsverket

106 48 Stockholm

Uppdrag att ta fram en åtgärdsplan för effektiv vildsvinsförvaltning

Regeringens beslut

Regeringen ger Naturvårdsverket i uppdrag att i enlighet med vad som anges under rubriken Närmare om uppdraget

- analysera de tekniska hjälpmedel som enligt 14 a § jaktförordningen (1987:905) är tillåtna vid jakt efter vildsvin och överväga om det finns behov av ytterligare hjälpmedel för att underlätta jakt efter vildsvin,
- dokumentera erfarenheter av de fångstredskap som användes i samband med utbrottet av Afrikansk svinpest (AFS) i Fagersta enligt Naturvårdsverkets beslut den 19 september 2023 (NV-06530-23),
- redovisa förslag på möjliga åtgärder för att öka incitamenten att bedriva vildsvinsjakt,
- utifrån pågående arbete ta fram underlag för bedömning av behovet av att minska vildsvinsstammen lokalt eller regionalt och ta fram en åtgärdsplan för genomförande, samt
- ta fram en metod för populationsuppskattning av vildsvinspopulationen i Sverige.

Naturvårdsverket ska vid genomförandet av uppdraget inhämta synpunkter från länsstyrelserna, Statens jordbruksverk och andra relevanta myndigheter och aktörer.

Naturvårdsverket ska senast den 30 juni 2024 lämna en redovisning av de två deluppdragen att analysera tekniska hjälpmedel och dokumentera erfarenheter av fångstredskap till Regeringskansliet (Landsbygds- och infrastrukturdepartementet). Uppdragen att redovisa möjliga åtgärder för att öka incitamenten att bedriva vildsvinsjakt och att ta fram en åtgärdsplan ska

redovisas senast den 31 oktober 2024 till Regeringskansliet (Landsbygds- och infrastrukturdepartementet). Uppdraget avseende metod för populationsuppskattning ska redovisas senast den 31 december 2025 till Regeringskansliet (Landsbygds- och infrastrukturdepartementet).

För deluppdraget att ta fram en metod för populationsuppskattning får Naturvårdsverket använda högst fyra miljoner kronor ur viltvårdsfonden, varav högst två miljoner kronor får användas årligen. Medel betalas ut av Kammarkollegiet efter rekvisition av Naturvårdsverket. Medel som inte har använts ska återbetalas till Kammarkollegiet för återförande till viltvårdsfonden.

Bakgrund

Den svenska vildsvinsstammen har under en trettioårsperiod vuxit från några hundra individer under 1980-talet till ca 300 000–400 000 individer år 2020. Utifrån utvecklingen av viltolyckor, avskjutning samt antal inlämnade trikinprov kan därefter en trend ses som visar på en minskande vildsvinsstam. Under 2022 har avskjutningen minskat till ca 75 procent, viltolyckorna till ca 80 procent och trikinproverna till ca 70 procent jämfört med 2020. Utifrån dessa förändringar uppskattas dagens svenska vildsvinsstam till mellan 210 000 och 240 000 individer.

Vildsvinen orsakar stora samhällsekonomiska kostnader. För jordbruket uppskattade Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) kostnaden till mer än 1 miljard kronor år 2015 enligt rapporten *Wild boars and farming in Sweden – an assessment of the costs* (SLU 2016:10) och viltskador i trafiken uppskattades enligt Naturvårdsverket nationella förvaltningsplan för vildsvin 2020–2025 av Trafikverket till 5 miljarder kronor för år 2018. För att få säkrare uppskattningar av vildsvinens skador på jordbruket har Naturvårdsverket ett pågående uppdrag att utveckla en standardiserad metod för att mäta vildsvinsskador i gröda. Uppdraget ska slutredovisas till Regeringskansliet senast den 15 oktober 2024 (M2022/02367). Denna metod kan bidra till bättre precision i den lokala och regionala vildsvinsförvaltningen.

Jordbruksverket har gjort bedömningen att generell reduktion av vildsvinsstammen i Sverige, inom de gränser som är praktiskt genomförbara, minskar inte risken för introduktion av ASF i Sverige, (Rapport – Uppdrag att bedöma behovet av förebyggande åtgärder för att hindra introduktion och spridning av afrikansk svinpest i Sverige, LI2023/00359). Nu, i ett läge med

utbrottet av AFS i Sverige, kan det vara aktuellt att minska populationen lokalt i enlighet med myndigheternas strategi för att bekämpa smittan. En mindre lokal vildsvinsstam kan innebära att bekämpningen av ett eventuellt nytt utbrott underlättas.

Fastighetsägaren har som huvudregel jakträtten på den mark som tillhör fastigheten och kan i sin tur upplåta den (10 § jaktlagen [1987:259]). Det är därför viktigt att markägare och/eller jakträttsinnehavare samarbetar för att begränsa mängden vildsvin. Det gäller samarbete såväl mellan enskilda fastighetsägare och jägare som mellan berörda organisationer.

Närmare om uppdraget

Regeringen beslutade den 28 mars 2019 genom ändring i jaktförordningen att elektronisk bildförstärkare, elektronisk bildomvandlare, värmekamera eller rörlig belysning får användas i nära anslutning till jaktvapnet vid jakt efter vildsvin. Termiska sikten får dock endast användas vid jakt i öppen terräng eller vid åtelplatser. Naturvårdsverket ska analysera hur dessa hjälpmedel har fungerat i praktiken och överväga om det finns behov av ytterligare hjälpmedel eller justeringar i bestämmelsen för att underlätta jakt efter vildsvin.

Naturvårdsverket ska även dokumentera erfarenheter utifrån användningen av fångstredskap som användes vid jakt efter vildsvin vid utbrottet av afrikansk svinpest i Fagersta och framför allt användningen av fångstredskapet *Pig Brig Trap System*.

Naturvårdsverket ska vidare redovisa förslag på möjliga åtgärder för att öka incitamenten att bedriva vildsvinsjakt.

Dessutom ska Naturvårdsverket ta fram underlag för bedömning av behovet av att minska vildsvinsstammen lokalt eller regionalt samt åtgärdsplan för genomförande kopplat till smittskydd, trafikolyckor och skador på gröda samt regelverk och kunskapsunderlag avseende utfodring och åtling. Vid genomförandet av uppdraget ska synpunkter inhämtas från berörda intressenter samt kunskaps- och utbildningsinsatser kartläggas avseende befintliga jaktmetoder och tekniska hjälpmedel i syfte att utveckla såväl lokal som regional vildsvinsförvaltning. Exempelvis kan forum skapas för markägare och jägare med aktuell och samlad information om jaktmetoder, exempel på bra samarbetsprojekt, specifika informationsinsatser och

delaktighet i utvärderingar av pågående och slutförda projekt. Andra åtgärder skulle kunna vara att skapa metoder för utbildningar riktat mot nya områden där vildsvin etableras och samarbetsmodeller mellan markägare och jägare.

Åtgärdsplanen ska med beaktande av det arbete som pågår inom det s.k. Vildsvinspaketet, främja avsättningen av vildsvinskött med bibehållen livsmedelssäkerhet som livsmedelsråvara i linje med livsmedelsstrategins övergripande målsättning.

Efter uppdragets slutredovisning bör lämpliga delar ingå i revideringen av Naturvårdsverkets nationella förvaltningsplan för vildsvin.

Skälen för regeringens beslut

I områden med täta populationer av vildsvin kan det vara lämpligt att minska dessa, både med hänsyn till eventuella utbrott av ASF och till de skador en tät vildsvinsstam kan orsaka i trafik och jordbruk. Det innebär att en mängd olika faktorer behöver sammanvägas för att förvalta vildsvinsstammens storlek, liksom alla andra viltstammar. Förvaltningen behöver därmed vara adaptiv, dvs att bedömningar och uppsatta mål kan ändras med ny kunskap eller nya lokala och regionala förutsättningar.

Naturvårdsverket bör därför ges i uppdrag att ta fram en åtgärdsplan för effektiv vildsvinsförvaltning.

På regeringens vägnar

Andreas Carlson

Camilla Frisch

Kopia till

Klimat- och näringslivsdepartementet /Nm och Me
Kammarkollegiet